

هنر خوشنویسی

روش جامع آموزش خط تعلیق

تألیف و خط: اسماعیل شادروز درشتا

فہرست

سخن ناشر

میں تقریر حضرت تہاکنخیر و خورش

مقدمہ

تاریخی مختصر خط

آشنائی با و سائل خوشنویسی

اصول قواعد حروف الفبا

ترکیبات و حرفیہا

ترکیبات سہ و چند حرفی

سطر نویسی

بیت ہا

چلیپا نویسی

کتابت نویسی

قطعہ نویسی

کلام آخسر

۶

۷

۸

۹

۱۷

۲۷

۴۱

۵۷

۷۵

۸۷

۱۱۵

۱۳۸

۱۵۱

۲۲۶

جمیل و محبت الکتب

سرگذشت بشر در مروجی شتاب زده و از مقدمه تا پایان سندی زنده تر از تولد و قد
برافرازی تکامل خط ندارد آغاز نگارش با تاریخ دقیق پیدایش خط روشن نیست ولی تا این اندازه
می دانیم که نمونه یابی از اولین آثار خطی انسان، به صورت خط تصویری، به دست پژوهشگران
افتاده است در خط ابتدایی معانی در قالب تصویرهای خام صورت داده اند بوضوح چنین
خطی توانایی بیان اندیشه های پیچیده ندارد اشکال خام همان خط تصویری است خط
تصویری از دو جهت اشکالات فراوانی در برداشت می آید، برای بیان مقصود می بایستی
از تصاویر زیادی استفاده کرد و کشیدن صد ها تصویر برای گفتن یک خواست سخت دشوار
بود و از سوی دیگر عواطفی چون عشق غم و شادی را نمی توان بر حتمی تصویر کرد.
خط تصویری مناسب حال انسان جُست و جوگر و مغرور نبود، انسان به تفکر ممت از بود
بنابر این بتدریج خط تصویری جای خود را به خط علامتی سپرد و خطی که از علامت متعدد
تشکیل شده بود، و هر علامتی مناسب مفهوم خاصی بود پس از خط علامتی خط الفبایی

به وجود آمد واژه الفبا از یک ریشه فنیکی است فنیکی نخستین صوت اسم اشیا و حیوانات
را برداشتند و الفبا را به وجود آوردند یونانی مانیز الفبا و بتای خود را از فنیکی ها
اقتباس کردند و استفاده از اصوات زبان خود الفبای خود را آفریدند

و تمامی اصلی خط پیش از اسلام زبانهای دوران ایران باستان و دوران میانه است
دوران باستان تا پایان کار بنجامنشیان ادامه داشته و زبانهای ایرانی دوران
میانه از پادشاهی اشکانیان تا پیدایش اندکی بعد از آن رایج بوده و دامنه این زبانها تا
قرن سوم هجری نبر کشیده شده است ماد و پارس ها که هم ترا بودند، در ابتدای هزاره
اول قبل از میلاد به ایران آمده و در حوالی مرز آشور آنروز متفرق شدند

مادها که در سراسر جهان به آریایی یا ایرانی شهرت داشتند در هزاره سوم پیش از میلاد
یعنی در دوران شانان ماد علامت نامی منجی بابلی را که در مرحله دوم پیدایش بود،
برگرفتند و با تفسیراتی که در آن دادند الفبای منجی ایرانی را بوجود آوردند
پس از ظهور اسلام خط ایران بکلی باره در گون شد اصولا یکی از رویدادها

شکفت انگیز ایران پس از اسلام رواج خط کوفی در این سرزمین است که دامنه آن
تا به امروز کشیده شده است خط کوفی در ابتدا ساده بود و بدون نقطه نوشته می شد
بعدا نقطه گذاری گردید خط کوفی بازمانده خط بطریق سیرانی است که در بین النهرین رواج
داشت و چون خط کوفی در حیره کوفه ابداع شده بود به خط کوفی شهرت پیدا کرد حضرت
علی بن ابی طالب امیر المؤمنین علیه السلام در نوشتن خط کوفی اشتهار داشت یکی از خطا
ماهر قرن سوم و اوایل قرن چهارم هجری ابوعلی بن محمد بن حسین بن مهتله شیرازی
است او بنحاطر ساده کردن خط کوفی و اختراع خطوط جدیدی چون محقق و ریحان و سطر حجابی
خط ثلث بر اساس ریحان معروف است و این خط را به کمال رساند و به شاکر دانش آموخت
پس از او بود که در اندک زمانی این خطوط بین مردم رایج شد

یکی دیگر از خطوط ابداعی ابن مهتله شیرازی خط نسخ است وی برای خط چهار دانگ سطح
قرار داد و مدار تقسیم آن را بر نقطه گذاری نهاد برای نگارش این خط دوازده قاعده نوشت که
ترکیب کرسی نسبت ضعف قوت سطح دور صعود مجاز اصول صفا و شان بود